

BÖRTÖNSTATISZTIKAI SZEMLE

BÜNTETÉS - VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET

BÖRTÖNSTATISZTIKAI SZEMLE

Szerkesztők:

Rutkai Kata bv. százados
Sánta Livia bv. őrnagy

„A fogvatartotti létszámokban megfigyelhető tendenciák” c. fejezet szerzője:

Svecz Miklós bv. alezredes

Borítófotó:

Bv. fotó

Adatforrások:

Biztonsági Szolgálat
Fogvatartási Ügyek Szolgálat
Gazdasági Társaságok Főosztálya
Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály

Impresszum:

Kiadja
a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BvOP)
1054 Budapest, Steindl Imre u. 8.

Felelős kiadó:

Dr. Tóth Tamás bv. vezérőrnagy, bv. tanácsos, országos parancsnok

Kiadásért felelős:

Dr. Csató Kornélia bv. ezredes, bv. főtanácsos, hivatalvezető, BvOP Hivatal

Főszerkesztő:

Várkonyi Zsolt Kristóf főosztályvezető,
BvOP Hivatal, Stratégiai, Elemzési és Tervezési Főosztály

ISSN 2416-0881

2020

TARTALOM

I. BEVEZETŐ.....	3
II. FOGVATARTOTTI STATISZTIKÁK	4
Fogvatartottak száma és demográfiai adatai	4
Fogvatartással összefüggő adatok.....	6
Oktatási, képzési adatok	11
III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉGRE VONATKOZÓ ADATOK.....	12
Biztonsági tevékenységre vonatkozó adatok	12
A munkáltatási adatok	13
IV. A FOGVATARTOTTI LÉTSZÁMADATOKBAN MEGFIGYELHETŐ TENDENCIÁK.....	14
Bevezetés	14
A fogvatartottak megoszlása végrehajtási fokozat szerint.....	15
A fogvatartottak megoszlása nemek és életkori sajátosságok szerint.....	17
Összegzés.....	18
V. FOGALOMTÁR	19

A BvOP Hivatal Stratégiai, Elemzési és Tervezési Főosztályának statisztikai tevékenysége a társadalom általános tájékozottságát szolgáló, objektív tényekre alapozott adatszolgáltatási tevékenység.

A Büntetés-végrehajtási Szervezet tevékenységével összefüggő statisztikai információk nyilvánosságra hozatalával valóság-hű képet nyújtunk a szakpolitikai döntéshozók, az állami szervek, az önkormányzatok, a civil szervezetek, a szakmai és tudományos tevékenységet végzők, az Európai Unió intézményei, valamint a nemzetközi szervezetek számára.

Célunk, hogy a hivatalos statisztika hatóköre találkozzon a Büntetés-végrehajtási Szervezet tevékenysége iránt megnyilvánuló felhasználói igényekkel.

Az előállított statisztikai adatokat a szakmai elvárásoknak megfelelően szabályozottan és átláthatóan, a szakmai függetlenség, a pártatlanság és objektivitás, a felhasználó-központúság alapelveinek figyelembevételével tesszük közzé.

Tudományos tevékenységünk fejlesztési irányainak meghatározó szempontjai a relevancia, az adatvédelem, a megalapozott és fejlesztett módszertan, a minőség iránti elkötelezettség, az időszerűség és időbeli pontosság, a koherencia és összehasonlíthatóság, a hozzáférhetőség és érthetőség.

Az elmúlt években megjelent Börtönstatisztikai Szemlék hivatkozási pontként, adatforrásként a változó igényeket figyelembe véve törekedtek az új igények statisztikai adatfelvételekbe történő beépítésére, a statisztikai információk felhasználói igények szerinti átalakítására.

A fogvatartotti statisztikák tekintetében a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett létszámadatokhoz képest a Börtönstatisztikai Szemle részletesebb, átfogóbb statisztikákat közöl.

A Főszerkesztő ajánlása

I. BEVEZETŐ

Jelen kiadvány célja, hogy időszaki statisztikákat szolgáltatson a Büntetés-végrehajtási Szervezet által fogva tartottak főbb adatairól, illetve a szervezet tevékenységéről. Széleskörű és aktuális háttérrel kívánunk biztosítani kutatások, elemzések elkészítéséhez.

A fogvatartotti adatokat a Büntetés-végrehajtási Szervezet Fogvatartotti Alap Nyilvántartás (a továbbiakban: FANY) szoftveréből lekért statisztikákból, illetve a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága egyes Szolgálatainak, illetve Főosztályainak adatgyűjtései alapján állítottuk össze.

A statisztikák értelmezésénél figyelembe kell venni, hogy a fogvatartottakra vonatkozó számok dinamikus adatok, a fogvatartottak létszáma egy nap alatt akár többször is változhat. Ebből fakadóan a statisztikák egy része csak az adatok előállításának dátumával együtt értelmezhető, továbbá az összehasonlíthatóság és az elemzések megkönnyítése érdekében elsősorban százalékos mutatókkal dolgozunk.

A kiadvány az általános szervezeti adatokon túl minden alkalommal tartalmaz egy speciális fogvatartotti csoportokra, vagy a büntetés-végrehajtás egy speciális területére vonatkozó fejezetet. Ebben a számban a fogvatartotti létszámadatokban megfigyelhető tendenciákat és a vonatkozó adatokat mutatjuk be részletesebben.

II. FOGVATARTOTTI STATISZTIKÁK

Fogvatartottak száma és demográfiai adatai

A fogvatartotti populáció átlagos létszámáról megállapíthatjuk az alábbi táblázatot nézve, hogy az elmúlt időszakban folyamatosan csökkent.

<i>Fogvatartotti átlaglétsszámok alakulása (éves átlag)</i>			
<i>Fogvatartotti éves átlaglétsszám¹</i>		<i>Fogvatartottak létszáma zárónapon²</i>	
<i>Év</i>	<i>Fő</i>	<i>Év</i>	<i>Fő</i>
2017.	17 944	2017.	17 343
2018.	17 251	2018.	16 303
2019.	16 664	2019.	16 334

1. táblázat

<i>Fogvatartottak nem és életkor szerinti megoszlása (2019. 12. 31.)</i>				
	<i>Összes fogvatartott (fő)</i>		<i>Ebből fiatalok fogvatartottak³ (fő)</i>	
<i>Férfi</i>	15 079	92,32%	167	94,88%
<i>Nő</i>	1 255	7,68%	9	5,12%
Összesen:	16 334 ⁴	100,00%	176	100,00%
			<i>Összesen: 1,08%</i>	

2. táblázat

¹ Az összehasonlíthatóság és az objektív elemzési kép érdekében az adott évekre vonatkozó éves fogvatartotti átlaglétsszámok statisztikai összevetését mutatjuk be, a FANY szoftveréből történt utólagos adatlekérés alapján.

² Az elemzésekben leggyakrabban használt (például a Bv. Évkönyvekben is megjelentetett, lásd: <https://bv.gov.hu/hu/evkonyv>), az adott év december 31-ére vonatkozó fogvatartotti létszámok.

³ Fk. fogház, fk. börtön, fk. letartóztatott I. fokú ítéletig, fk. letartóztatott nem jogerősen elítélt.

⁴ Kiadványunkban a statisztikák bemutatásakor az elemzéseinkhez az egyéb statisztikai adatszolgáltatásokban már közzétett 2019. december 31-ei létszámot (16 334 fő) használjuk, egy aznapra utólag lekérdezett ún. elemzési adatbázis alapján, mely a FANY szoftveréből lekért adatok részletesebb vizsgálatát teszi lehetővé. Fontosnak tartottuk ezt a részletesebb adatbázist használni annak érdekében, hogy minél átfogóbb és objektívebb képet kapjunk a fogvatartottak adatairól és statisztikai jellemzőiről.

A fogvatartottak demográfiai adatai alapján elmondható, hogy mindössze 7,68% nő (ebben jelentős változás nem tapasztalható az előző évekhez képest), míg a fiatalkorúak aránya tovább csökkent (2015: 1,97%, 2016: 1,72%, 2017: 1,37%, 2018: 1,23%, 2019: 1,08%), továbbra is közel 95% férfi.

Életkor szerinti megoszlás (2019. 12. 31.)		
Életkori csoportok	Fő	%
<i>16 évesnél fiatalabb</i>	2	0,01
<i>16-18 év</i>	56	0,34
<i>19-24 év</i>	1 740	10,65
<i>25-29 év</i>	2 537	15,53
<i>30-39 év</i>	4 716	28,88
<i>40-49 év</i>	4 420	27,06
<i>50-59 év</i>	2 116	12,95
<i>60 évesnél idősebb</i>	747	4,58
Összesen:	16 334	100,00

3. táblázat

A fogvatartottak részletes életkori megoszlása az előző évi adatokhoz hasonlóan azt mutatja, hogy a 30-39 év közötti korcsoportba tartozó fogvatartottak aránya a legnagyobb. A következő legnépesebb életkori csoport a 40-49 éves korosztály, így elmondható, hogy a fogvatartottak több mint fele 30-49 év közötti.

A 40 év feletti fogvatartottak aránya az előző évekhez hasonlóan emelkedett (2014: 38,36%, 2015: 36,96%, 2016: 40,3%, 2017: 41,09%, 2018: 42,2%, 2019: 44,59%)⁵.

A 60 évesnél idősebb korosztályba a fogvatartottak 4,58%-a tartozik, arányuk tehát az előző évekhez képest ismét növekedést mutat (2017: 3,8%, 2018: 3,98%), ezt főként a speciális szükségleteik miatt gondoltuk fontosnak kiemelni.

⁵ Összesített adatok a korábbi Börtönstatisztikai Szemlékben megjelent életkori megoszlási adatok alapján.

Életkorcsoportok százalékos megoszlása és az átlagéletkor változása						
Korcsoport	2014.12.31.	2015.12.31.	2016.12.31.	2017.12.31.	2018.12.31.	2019.12.31.
<i>18 év alatt</i>	0,61	0,46	0,47	0,84	0,72	0,35
<i>18 - 24 éves</i>	16,19	15,16	13,58	11,00	12,23	10,65
<i>25 - 29 éves</i>	15,1	15,28	15,47	17,88	15,20	15,53
<i>30 - 39 éves</i>	31,32	30,69	30,22	29,23	29,67	28,88
<i>40 - 49 éves</i>	24,58	25,35	26,37	26,18	26,28	27,06
<i>50 - 59 éves</i>	9,54	9,98	10,42	11,11	11,94	12,95
<i>60 éves vagy idősebb</i>	2,66	3,037	3,48	3,80	3,98	4,58
Átlagéletkor:	36 év 8 hónap	36 év 6 hónap	37 év 6 hónap	37 év 10 hónap	37 év 9 hónap	37 év 11 hónap

4. táblázat

A fenti táblázat alapján jól látható, hogy a 18 év alatti fogvatartottak aránya évek óta csökken. Megfigyelhető az is, hogy a 60 éves vagy idősebb korosztály aránya évről évre folyamatos növekedést mutat. Az átlagéletkort bemutató számokból látszik, hogy a 2017-es év végéig emelkedik a fogvatartottak számított átlagéletkora, majd kis mértékű csökkenést követően a folyamat tovább folytatódott 2019-ben.

Fogvatartással összefüggő adatok

A büntetés-végrehajtási intézetek (röviden: bv. intézetek) átlagos telítettségi értéke változásának hátterében leginkább a büntető törvénykezésből és a férőhelyek alakulásából (férőhelyek létesítése, átstrukturálása) fakadó okok állnak. A bv. intézetek túltelítettsége az európai országok egy részében igen komoly, megoldásra váró problémákat okoz. Az elvárásoknak a magyar büntetés-végrehajtás a telítettség-kiegyenlítő programjával, ütemezett férőhelybővítési projektekkal kíván eleget tenni.

Éves átlagtelítettség mértéke (%)		(Záró) Átlagtelítettség mértéke (%)	
Év	%	Év	%
2017.	129	2017.	124
2018.	122	2018.	113
2019.	112	2019.	110

5. táblázat⁶

⁶ A könnyebb áttekinthetőség és összehasonlíthatóság érdekében a jelzett évekre külön szerepeltetjük az adott évre – utólagosan számított adatok alapján – az éves átlagtelítettséget, továbbá a zárónapi fogvatartotti átlagléttszámból kalkulált átlagtelítettséget is.

A 2019-es év egészét vizsgálva a fogvatartottak átlagos létszáma 16 664 fő volt. A végrehajtott férőhelybővítések okán az átlagos telítettség jelentős csökkenést mutat az előző évekhez képest, 112%-os átlagos telítettségi szinten.

Fogvatartottak megoszlása végrehajtási fokozat szerint (2019. 12. 31.)						
	Összesen	%	Férfi	%	Nő	%
<i>Fegyház</i>	4 844	29,65	4 608	95,12	236	4,88
<i>Börtön</i>	6 807	41,67	6 215	91,3	592	8,7
<i>Fogház</i>	726	4,44	661	91,04	65	8,96
<i>Közérdekű munka átváltoztatása (fogház), pénzbüntetés átváltoztatása (fogház)</i>	405	2,47	375	92,5	30	7,4
<i>Fiatalkorú, börtön fokozat</i>	84	0,51	79	94,04	5	5,96
<i>Fiatalkorú, fogház fokozat</i>	52	0,31	49	94,23	3	5,77
<i>Elítéltek</i>	12 918	79,08	11 987	92,79	931	7,21
<i>Letartóztatott I. fokú ítéletig</i>	2 300	14,08	2 070	90	230	10
<i>Letartóztatott nem jogerősen elítélt</i>	369	2,25	335	90,78	34	9,22
<i>Fiatalkorú letartóztatott I. fokú ítéletig</i>	38	0,23	37	97,36	1	2,64
<i>Fiatalkorú letartóztatott nem jogerősen elítélt</i>	2	0,01	2	100	0	0
<i>Letartóztatottak</i>	2 709	16,57	2 444	90,21	265	9,79
<i>Elzárás, büntetőjogi elzárás</i>	450	2,75	424	94,22	26	5,78
<i>Kényszergyógykezelés</i>	188	1,15	159	84,57	29	15,43
<i>Előzetes kényszergyógykezelés</i>	32	0,19	28	87,5	4	12,5
<i>Átadás/átvételi letartóztatott</i>	33	0,2	33	100	0	0
<i>Bv. átvételi letartóztatott</i>	4	0,02	4	100	0	0
<i>Összesen:</i>	16 334	100	15 079	92,31	1 255	7,69

6. táblázat

Az elítéltek létszámának és a végrehajtási fokozatok szerinti megoszlásának alakulásáról a fenti táblázat azt mutatja, hogy a fogvatartottak közel 80%-a jogerősen elítélt, közülük továbbra is a börtön fokozatú büntetést töltők vannak többségben (a teljes fogvatartotti létszám 41,67%-a).

A végrehajtási fokozat szerint a következő legnépesebb csoportot a fegyház büntetést töltők alkotják (a teljes fogvatartotti létszám 29,65%-a).

Az általános létszámcsökkenés ellenére 2019-ben is tovább folytatódott a növekedés a fegyház fokozatú elítéltek létszámában (a Börtönstatisztikai Szemle korábbi számaiban használt elemzési létszámok szerint 2014: 3 869 fő, 2015: 4 136 fő, 2016: 4 446 fő, 2017: 4 710 fő, 2018: 4 727 fő, 2019: 4 844 fő).

<i>Ítélet tartama</i>		
	<i>2019. 12. 31.</i>	
	<i>Fő</i>	<i>%</i>
<i>1 hónapnál rövidebb</i>	46	0,34
<i>1 hónap - 6 hónap</i>	332	2,48
<i>6 hónap - 1 év</i>	696	5,20
<i>1 év - 2 év</i>	2 288	17,08
<i>2 év - 3 év</i>	1 933	14,43
<i>3 év - 5 év</i>	2 647	19,76
<i>5 év - 10 év</i>	3 623	27,05
<i>10 év vagy több</i>	1 768	13,20
<i>Határozatlan idejű</i>	62	0,46
Összesen:	13 395	100
<i>Nem meghatározott</i>	411	N.r. ⁷
<i>Jogerős ítélettel nem rendelkezik⁸</i>	2 528	N.r.
Mindösszesen:	16 334	N.r.

7. táblázat

A kiszabott büntetések tartamának tekintetében továbbra is az 5-10 évig terjedő szabadságvesztésre ítélték alkotják a legnagyobb csoportot, ezt követik a 3-5 évig, majd az 1-2 évig terjedő szabadságvesztés büntetésre ítélték. Az egy évnél rövidebb ítéleti idők kevésbé jellemzőek.

Az előző év adataihoz képest a 3 évnél hosszabb ítéleti időtartam esetén az emelkedés mind az arány, mind pedig a létszám tekintetében is megfigyelhető tendencia.

⁷ A későbbiekben „N.r.” rövidítéssel jelöljük azon eseteket, amelyek a vizsgált szempontból nem relevánsak.

⁸ Az ítéletek tartamát bemutató táblázat arányszámainak számításakor kizárólag a jogerős ítéleteket tartottuk relevánsnak, így nem vettük figyelembe a következő csoportokat: a fiatalkorú letartóztatott nem jogerős elítéltek / letartóztatott nem jogerős elítélt, továbbá a letartóztatott első fokú ítéletig / fiatalkorú letartóztatott első fokú ítéletig.

<i>Szucid cselekmények</i>							
<i>Év</i>	<i>2013.</i>	<i>2014.</i>	<i>2015.</i>	<i>2016.</i>	<i>2017.</i>	<i>2018.</i>	<i>2019.</i>
<i>Fogvatartottak átlagléttszáma</i>	17 517	18 042	17 792	18 023	17 944	17 251	16 664
<i>Öngyilkosság</i>	<i>Fő</i>	7	6	5	9	4	6
	<i>Ráta⁹</i>	4,00	3,33	2,81	4,99	2,23	3,48
<i>Öngyilkossági kísérlet</i>	<i>Fő</i>	42	49	41	21	8	12
	<i>Ráta</i>	23,98	27,16	23,04	11,65	4,46	6,96

8. táblázat

Az öngyilkosságra és öngyilkossági kísérletre vonatkozó fenti számok csak azokat az eseteket jelölik, amelyek mögött valós szucid krízis áll. A bv. intézeteken belüli önkárosítások mögött ugyanis nem feltétlenül áll valós¹⁰ „meghalási szándék”. Azok hátterében *feszültség-levezetés* (falc), illetve a *prizonális problémák* által kiváltott (ide tartoznak a helyzeti előnyök megszerzésében motivált, „manipulatívnak” nevezhető) cselekmények is állhatnak.

Szakmai fejlődésként, valamint a fogvatartottak hatékonyabb kezelésével kapcsolatos tevékenység hatására pozitívként értékelendő, hogy az öngyilkossági kísérletek számában némi ingadozás mellett több éves időtávot figyelve csökkenő tendencia figyelhető meg, valamint a befejezett öngyilkosságok száma és rátája is jóval a nemzetközi átlag alatt mozog, még az utóbbi évben tapasztalható kismértékű növekedés ellenére is.

⁹ Ráta: 10 000 fogvatartottra jutó érték, arányszám.

¹⁰ Olyan eseteket értünk valós szucid krízis alatt, ahol az exploráció, tesztek és egyéb pszichológiai módszerek által közvetlen öngyilkossági veszélyhelyzet mutatható ki.

<i>Visszaesési mutatók (2019. 12. 31.)</i>		
<i>Visszaesési fok</i>	<i>fő</i>	<i>%</i>
<i>Első büntényes</i>	7 351	45,00
<i>Nem visszaeső</i>	509	3,12
<i>Visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő</i>	1 127	6,90
<i>Visszaeső</i>	1 239	7,59
<i>Többszörös visszaeső</i>	2 963	18,14
<i>Erőszakos többszörös visszaeső</i>	449	2,75
<i>Különös visszaeső</i>	2 051	12,56
<i>Többszörös különös visszaeső</i>	41	0,25
<i>Nincs megállapítva</i>	604	3,70
Összesen:	16 334	100,00

9. táblázat

A visszaesési adatok alapján az összes fogvatartott csaknem fele első büntényes.

<i>Fogvatartottak megoszlása állampolgárság szerint</i>		
<i>Állampolgárság</i>	<i>Fő</i>	<i>%</i>
<i>Magyar állampolgárságú fogvatartottak</i>	15 529	95,07
<i>Külföldi állampolgárságú fogvatartottak¹¹</i>	805	4,93
Összesen:	16 334	100,00

10. táblázat

A fogvatartotti populációban a külföldi állampolgárságúak aránya az előző évekhez hasonlóan alakult. Ezen felül összességében elmondhatjuk, hogy a külföldi fogvatartottak statisztikai jellemzőiben jelentős változás nem tapasztalható.

¹¹ Külföldi állampolgárságú fogvatartottaknál azokat az idegen állampolgársággal rendelkezőket szerepeltetjük, akik nem rendelkeznek magyar állampolgársággal.

Oktatási, képzési adatok

Beiskolázási mutatók									
Tanév	Általános iskola		Középiskola		Szakképzés		Felsőfokú		Összesen
	Fő	(%)	Fő	(%)	Fő	(%)	Fő	(%)	
2011/2012.	1 159	42,55	920	33,77	606	22,25	39	1,43	2 724
2012/2013.	787	34,78	836	36,94	602	26,60	38	1,68	2 263
2013/2014.	1 151	42,07	819	29,93	720	26,32	46	1,68	2 736
2014/2015.	1 083	34,91	858	27,66	1 131	36,46	30	0,97	3 102
2015/2016.	1 016	31,8	967	30,27	1 156 ¹²	36,18	56	1,75	3 195
2016/2017.	909	30,92	1 218	41,43	770	26,19	43	1,46	2 940
2017/2018.	821	27,90	1 252	42,54	828	28,13	42	1,43	2 943
2018/2019.	831	27,50	1 193	39,48	969	32,06	29	0,96	3 022
2019/2020.	856	27,21	1 242	39,48	1 024	32,55	24	0,76	3 146

11. táblázat

Az oktatási-szakképzési összesített adatok a korábbi év számaidaihoz képest emelkedést mutatnak. A létszám adatokat tekintve mind az általános, mind pedig a középiskolai oktatásban résztvevők létszáma nőtt. Összességében pozitív, hogy a fogvatartotti átlaglétszám csökkenése mellett az összesített beiskolázási létszám növekedést mutat, így a beiskolázási arányszám is emelkedik.¹³

Az adatok értékelésén felül külön megjegyzendő, hogy egyre több fogvatartott csatlakozik a szakképzésbe vagy vesz részt oktatásban munkavégzés mellett, ezzel is segítve a társadalomba történő sikeres visszailleszkedésüket, a jogkövető életmódjukat.

¹² A naptári éven belül be nem fejeződő, a tanévi időbeosztáshoz nem igazodó szakképzések adatai, illetve egyéb tényezők hatásai miatt a 2016/1 Börtönstatisztikai Szemlében publikált adat (1 993 fő) helyett utólagosan korrigált adatot teszünk közzé.

¹³ A korábban megjelent (<https://bv.gov.hu/sites/default/files/Bortonstatisztikai%20Szemle%202018%201.pdf>) Börtönstatisztikai Szemlében részletesen elemeztük a fogvatartotti oktatás és képzés számait.

III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉGRE VONATKOZÓ ADATOK

Biztonsági tevékenységre vonatkozó adatok

<i>Biztonságra vonatkozó adatok</i>						
<i>Év</i>		<i>2015.</i>	<i>2016.</i>	<i>2017.</i>	<i>2018.</i>	<i>2019.</i>
<i>Fogvatartottak átlagléttszáma</i>		17 792	18 023	17 944	17 251	16 664
<i>Fogolyszökés büntette</i>	<i>Eset</i>	3	1	6	4	2
	<i>Fő</i>	3	1	6	5	2
	<i>Ráta</i>	1,69	0,55	3,34	2,90	1,20

12. táblázat

A fogolyszökések esetében szükséges megkülönböztetni a vétségi és a büntetti alakzatot.

Vétségi alakzat, ha a fogvatartott az engedélyezett szabadságvesztés-büntetés félbeszakítás, eltávozás, rövid tartamú eltávozás vagy kimaradás tartamának elteltével a büntetés-végrehajtás alóli kibúvásának céljából a megjelölt határidőn belül nem tér vissza a bv. intézetbe.

Fogolyszökés büntettéről akkor beszélhetünk, ha a fogvatartott a bv. őrizete alól kivonja magát (a bv. intézet zárt és/vagy őrzött területéről megszökik). A fenti táblázat az utóbbi eseteket mutatja be.

A fogvatartottak által elkövetett fogolyszökések száma az előző évhez képest csökkent, a szökött fogvatartottak valamennyi esetben rövid időn belül visszaszállításra kerültek a bv. intézetekbe.

<i>Előállítás - szállítás</i>						
<i>Év</i>		<i>2015.</i>	<i>2016.</i>	<i>2017.</i>	<i>2018.</i>	<i>2019.</i>
<i>Előállítások</i>		64 429	64 066	62 248	55 823	45 616
<i>Szállítások</i>		63 794	61 260	56 549	51 955	41 201
<i>Célszállítások</i>		15 332	14 528	13 478	11 673	11 745
<i>Összesen:</i>		79126	75788	70027	63627	52 946

13. táblázat

Az előállítás történhet bíróságra, ügyészségre, orvosi ellátás céljából, továbbá egyéb okból. Az egyes bv. szervek esetében az előállítások száma függ a fogvatartotti létszámtól, illetve a bv. intézet szakmai profiljától, rendeltetésétől is. A szállítások többek között a fogvatartottak megfelelő bv. intézetbe, polgári egészségügyi intézménybe történő eljuttatását jelenthetik.

Az adatok alapján a szállítások és előállítások száma tovább csökkent. Ennek okai között szerepelnek az előállítások és szállítások számának és szervezésének racionalizálására tett széleskörű törekvések, a korábban bevezetett távmeghallgatás alkalmazása, továbbá a letartóztatottak csökkenő létszáma.

A munkáltatási adatok

Munkáltatott fogvatartottak átlagos állományi létszáma (fő)						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
<i>Bv. gazdasági társaságok általi munkáltatás</i>	4 137	4 405	4 548	4 678	3 861	3 643
ebből ipari társaságnál munkáltatott:	2 082	2 334	2 521	2 620	2 320	2 195
ebből mg.-i társaságnál munkáltatott:	2 055	2 071	2 027	2 058	1 541	1 448
<i>Bv. intézeti munkáltatás</i>	2 741	2 963	3 334	3 483	3 125	3 495
<i>PPP munkáltatás¹⁴</i>	684	672	749	633	723	759
<i>Összesen:</i>	7 562	8 040	8 631	8 794	7 709	7 897

14. táblázat

A fogvatartottak reintegrációjának, a társadalomba való visszavezetésének legfontosabb eleme és eszköze a munkáltatás. A munkával történő foglalkoztatás jellege szerinti csoportosítása szerepel a fenti táblázatban. A 2017. év végére megvalósult teljes fogvatartotti foglalkoztatás továbbra is fennáll, sikerült fenntartani az elért eredményeket.

¹⁴ A *public-private partnership* (rövidítve: *PPP*) szerződés keretében működtetett bv. intézetekben a szerződésben meghatározottak szerinti létszámban történik a fogvatartottak foglalkoztatása.

IV. A FOGVATARTOTTI LÉTSZÁMADATOKBAN MEGFIGYELHETŐ TENDENCIÁK

szerző: Svecz Miklós bv. alezredes

Bevezetés

A korábbi években történt büntetőjogi tárgyú jogszabályok és egyéb szabályozók átalakításának, megreformálásának hatására a bíróságok által elrendelt kényszerintézkedések és kiszabott büntetések jelentős változást hoztak a Büntetés-végrehajtási Szervezetre is. Szervezetünk folyamatosan, dinamikusan újul meg, melynek folyamán elengedhetetlen, hogy alkalmanként áttekintésre kerüljenek az elmúlt időszak változásai, így jól prognosztizálhatóak azon helyzetek, melyekre reagálnunk kell. Ennek alapja a folyamatos értékelő-elemző tevékenység.

Ahogy az megfigyelhető, az alternatív büntetések és a szabadságelvonással járó egyéb kényszerintézkedések köre kibővült, az ebben érintett személyek száma folyamatosan növekszik. A bűnügyi felügyelet (melyet a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény szabályoz), valamint a reintegrációs őrizet (melyet a bv. törvény szabályoz) bevezetésével a bv. intézetekben elhelyezett fogvatartottak száma jelentősen lecsökkent.

2019. december 31-én 395 fő elítélt állt reintegrációs őrizet hatálya alatt, amely két kisebb megyei bv. intézet létszámának felel meg. Bűnügyi felügyelet alatt az Országos Rendőr-főkapitányság adatai alapján 2019. december 31-én 1 391 fő állt (melyből 658 elektronikus megfigyelő eszközzel ellátott).

Ennek hatására a bv. intézetek telítettségi mutatói folyamatosan javultak. Mindezek mellett az eltelt kilenc év alatt a Büntetés-végrehajtási Szervezet befogadó kapacitása 2 822 férőhellyel emelkedett. Míg 2013 II. félévében egyes időszakokban 18 439 fogvatartott került egyszerre elhelyezésre 12 584 férőhelyen (amely 146,6%-os telítettséget jelent), addig 2019-ben 14 866 férőhelyre 16 664 fogvatartott jutott. 2019-ben a Kiskunhalasi Országos Bv. Intézet rendszerbe integrálásával 112%-os lett a telítettségi mutató.

Férőhelyek és átlagléttszámok alakulása (fő)						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
<i>Fogvatartottak éves átlagléttszáma</i>	18 129	17 792	18 023	17 944	17 251	16 664
<i>Átlagos elhelyezhető létszám</i>	12 869	13 209	13 774	13 922	14 149	14 866
Férőhelyhiány	5 260	4 583	4 249	4 022	3 102	1 798

15. táblázat

Nem jelenthető ki azonban, hogy feladataink száma a fogvatartottak létszámának csökkenésével egyenes arányban állna. A differenciált elkülönítés, az alapvető jogoknak megfelelő elhelyezés, a fogvatartottak kriminológiai, egészségügyi, életkori sajátosságainak történő megfelelés a jelenkor egyik olyan feladata, mellyel szembe kell nézni, és melynek a biztonságos fogvatartás fenntartása mellett meg kell felelni.

A fogvatartottak megoszlása végrehajtási fokozat szerint

A végrehajtási fokozatok szerinti elkülönítés és a differenciált elhelyezés során az egyes speciálisan érintett jogok gyakorlása, valamint kötelezettségek megkövetelése a Büntetés-végrehajtási Szervezeten belül jól megfigyelhető. Míg az általában megyeszékhelyeken, vagy törvényszékek mellett található bv. intézetek a letartóztatás kényszerintézkedés végrehajtására specializáltak, addig az országos bv. intézetek az enyhébb rezsimű elítéltek őrzését szolgálják. A fegyházak és a börtönök a súlyosabb rezsimbe sorolt fogvatartás helyszínei. Egyes bv. intézetek többfunkciósak, feladataikat elkülönített objektumokban vagy részlegeken hajtják végre.

A szervezet megyei jellegű kapacitása 3 336 fő, országos bv. intézetben a jogszabályi feltételek mellett elhelyezhető személyek száma 4 742 fő, zárt intézeti viszonyok között 6 450 fő, míg kizárólag fiatalok elhelyezésére 301 férőhely kapacitás áll rendelkezésre.

A fogvatartottak elhelyezése elsődlegesen ennek figyelembe vételével történik, tartós elhelyezésük során meg kell felelni annak a követelménynek, hogy a biztonságos és jogszerű fogvatartás megvalósulhasson.

<i>Elítéltek¹⁵ megoszlása fegyház, börtön és fogház végrehajtási fok szerint (fő)</i>					
	<i>2015.</i>	<i>2016.</i>	<i>2017.</i>	<i>2018.</i>	<i>2019</i>
<i>Fegyház</i>	4 123	4 496	4 710	4 727	4 844
<i>Börtön</i>	7 492	7 688	7 325	7 052	6 807
<i>Fogház</i>	1 165	817	767	725	726
<i>Összesen:</i>	<i>12 780</i>	<i>13 001</i>	<i>12 802</i>	<i>12 504</i>	<i>12 377</i>

16. táblázat

Az elítéltek fenti elemzési csoportjában továbbra is a börtön végrehajtási fokozat képviseli a legnagyobb arányt, a jogerős szabadságvesztést töltők közül 6 807 fő sorolható ide.

A jogerősen elítélt fogvatartottak esetében megfigyelhető, hogy a büntetési nemek arányában jelentős változás állt be.

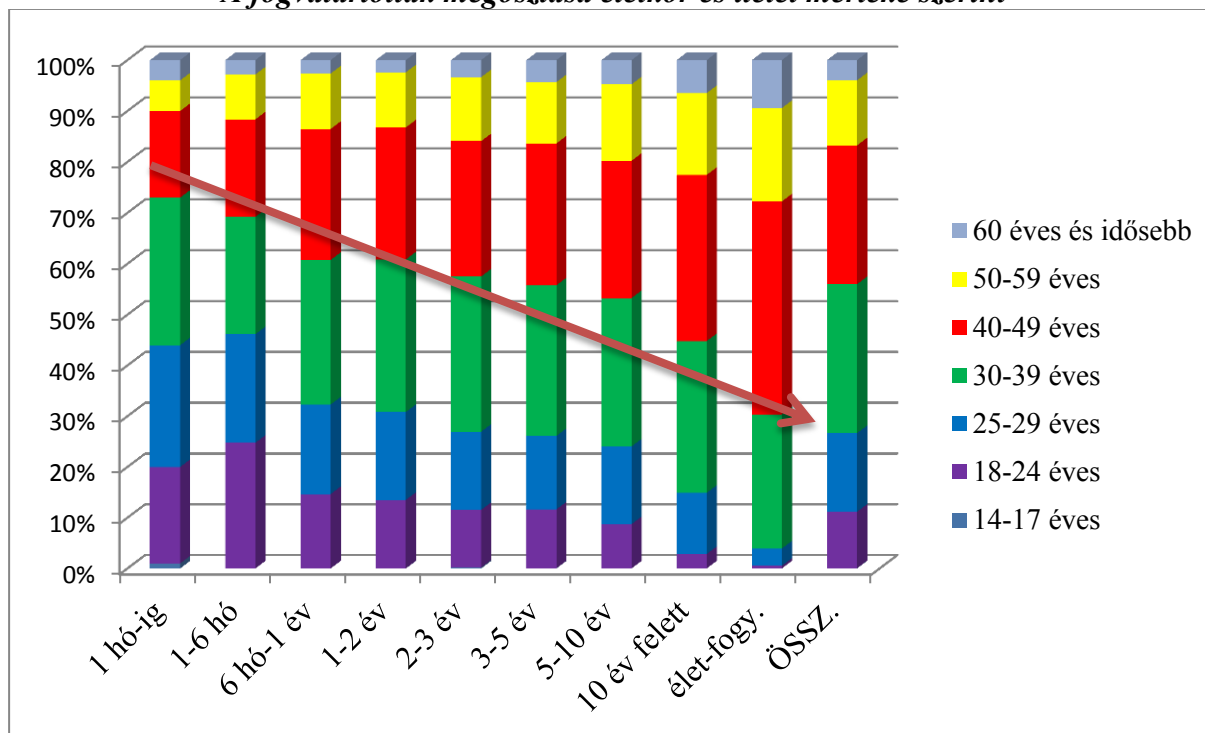
Az eltelt öt éves időintervallumot vizsgálva megállapítható, hogy a fogvatartottak a jelentős létszámcsökkenés mellett egyre súlyosabb fokozatban, magasabb tartamú szabadságvesztést töltenek.

A börtön és fogház fokozatú szabadságvesztések száma visszaesett, a kettő együttesen nagyságrendileg ezer fővel csökkent, ugyanakkor egyre többen töltik fegyház fokozatban ítéletüket, 2019. december 31-én 4 844 fő tartozott a legsúlyosabb végrehajtási kategóriába.

Fontos hangsúlyozni, hogy az általános létszámcsökkenés ellenére 2019-ben 117 fővel emelkedett a fegyház fokozatú elítéltek létszáma, ami a teljes elhelyezési, biztonsági és reintegrációs tevékenységet tekintve egyaránt folyamatosan komoly kihívást jelent, és jelzi azt is, hogy az új férőhelyeket elsődlegesen erre az állománycsoportra figyelemmel kell tervezni.

¹⁵ Jelen fejezet szerzője ebben a táblázatban az elítéltek létszámok és statisztikák elemzésekor kizárólag a felnőtt korú szabadságvesztés büntetésüket töltő jogerősen elítéltek csoportját mutatja be.

A fogvatartottak megoszlása életkor és ítélet mértéke szerint

1. ábra

A magas tartamú szabadságvesztések mellett a fogvatartottak átlagéletkorának mediánja is emelkedett.

Az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték létszámát az alábbi táblázat foglalja össze.

<i>Életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték létszámának alakulása az év zárónapján (fő)</i>						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Életfogytig tartó szabadságvesztést töltők létszáma	283	313	338	346	357	382

17. táblázat

A vizsgált évek alatt a legszigorúbb végrehajtási fokozathoz viszonyítottan még kiugróbb adat, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztést töltő személyek száma jelentősen megemelkedett, melyből a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésre ítélték száma is folyamatosan növekszik. Fogva tartásuk kiemelt kockázattal jár, elhelyezésük nagy odafigyelést igényel, hiszen veszélyesek nemcsak másokra, hanem önmagukra is.

Az egyes bv. intézetek közül nagyságrendileg a Szegedi Fegyház és Börtön, a Budapesti Fegyház és Börtön, a Tiszalöki Országos Bv. Intézet, a Sopronkőhidai Fegyház és Börtön és a Sátorlajújhelyi Fegyház és Börtön nyilvántartásában szerepel a legtöbb ilyen fogvatartott, az összes életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetést töltők 85%-a. Megfigyelhető, hogy elhelyezésük során olyan bv. intézet került kijelölésre, ahol van Hosszúidős Speciális Részleg, vagy volt korábban Különleges Biztonságú Körlet, így a személyi állomány és az építészeti sajátosságok jobban illeszkednek a biztonságos fogvatartásukhoz.

Letartóztatottak, nem jogerősen elítéltek létszámának alakulása az év zárónapján (fő)						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Letartóztatottak/Nem jogerősen elítéltek	4 610	4 021	3 622	3 401	2 694	2 709

18. táblázat

Mint az a fenti táblázatban is jól nyomon követhető, a letartóztatottak, nem jogerősen elítéltek létszáma csökkent, azonban a csökkenő tendencia a korábbi időszakhoz képest megtorpant, létszámuk állandósulni látszik.

A kényszergyógyekezelték száma jelenleg stagnál, 2019. december 31-én 188 fő volt. Speciális elhelyezésük az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben biztosított.

Az elzárást töltő fogvatartottak száma is folyamatosan növekszik, az eltelt öt év alatt 72 százalékponttal emelkedett, 2019. december 31-én 450 fő töltött szabadságelvonást ebben a fokozatban, mely az összlétszám 2,75%-át teszi ki.

A fogvatartottak megoszlása nemek és életkori sajátosságok szerint

A fogvatartottak nemek közötti megoszlása az évek során nem változott, töretlenül 7-7,5% között mozog a női fogvatartottak aránya. A bv. intézetek 2019-ben összességében 1 518 női elhelyezésre szolgáló férőhellyel rendelkeztek, melyre 1 255 fogvatartott jutott.

A női fogva tartásra szolgáló bv. intézetekben, részlegekben letartóztatott státusszal összességében 378 fő, míg jogerősen elítéltként, illetve elzárásosként 1 140 nő helyezhető el a jogszabályoknak megfelelő körülmények mellett. Fentiek alapján megállapítható, hogy a Büntetés-végrehajtási Szervezet összességében 263 szabad kapacitással rendelkezik, mely átcsoportosítható más, a fogvatartotti populációban nagyobb számban előforduló személyek itélettöltési helyszínére.

Ilyen lehetőség mutatkozik a Szombathelyi Országos Bv. Intézetben, ahonnan a női fogvatartottak átszállítása folyamatos, az elhelyezésükre szolgáló részleg pedig átcsoportosításra kerül más fogvatartotti populáció számára. A Kiskunhalasi Országos Bv. Intézet „A” jelű épületére vonatkozóan fentiekén túl helyi szinten döntés született, melynek megfelelően az épületet kizárólag férfiak fogva tartására alakították át, ez kedvező hatással van a fogvatartottak differenciáltabb, a feltételekhez jobban igazodó elhelyezésére is.

A büntetőjogi tekintetben vett életkorral kapcsolatosan a vizsgált időszakban jelentősen megváltozott a fogvatartottak száma.

A fiatalok személyek száma radikálisan lecsökkent, ugyanis 456 fiatalok letartóztatott és elítélt elhelyezésére kellett a rendszernek berendezkednie a 2014. év végén. Tekintettel speciális igényeikre és elhelyezésükre, folyamatosan vizsgálni kellett annak lehetőségét, hogy mely kapacitások vonhatóak be a fogva tartásukra. Jelenleg a rendelkezésre álló 301 fiatalok fogva tartására szolgáló férőhelyen 136 fiatalok jogerősen és nem jogerősen elítélt, valamint 40 fiatalok letartóztatott került elhelyezésre (összességében 176 fő).

Az e célt szolgáló objektumokban – tekintettel a részlegek jelentős szabad kapacitásaira – nagykorú fogvatartottak is elhelyezésre kerültek, az intézet építészeti adottságainak figyelembe vétele mellett.

Ezen gyakorlat támogatása okán szükséges, hogy a fiatalkorúak férőhelyeinek száma jobban igazodjon az ilyen tulajdonságoknak megfelelő fogvatartottak számához, ezért – ahol ez építészetiileg lehetséges – indokolt az egyes részlegek, emeletek átcsoportosítása az azt működtető bv. intézetek törzs befogadó képességéhez.

Az adatok alapján így a Fiatalkorúak Bv. Intézete (Tököl) befogadó kapacitásának átcsoportosítására nyílt lehetőség 2019. november 1-jén, így mindösszesen 131 férőhely került átadásra a Tököli Országos Bv. Intézet részére.

2019 novembere óta a Baranya Megyei Bv. Intézet II. objektumából is átcsoportosításra került a fiatalkorúak nagy részre, így lehetőség nyílt ott jogerős, felnőtt korú férfiak elhelyezésére (az objektum kapacitása 56 fős). Pécssett csak a letartóztatott fiatalkorúak, valamint az EFOP programokban résztvevők kerülnek a továbbiakban elhelyezésre.

Az ilyen módon felszabadított kapacitások kihasználása a legcélravezetőbb módon akkor történhet meg, ha ott férfi, fegyház fokozatú elítéltek elhelyezése valósul meg.

Összegzés

A mai magyar elhelyezési lehetőségeket vizsgálva megállapítható, hogy – bár korlátozott számban – elérhetőek olyan kapacitások, melyek újragondolásával, hasznosításával a differenciált elhelyezés megvalósítása könnyebben kivitelezhetővé válik. A bv. intézetekben olyan lehetőségeket kell keresni, melyek a társadalmi elvárások mellett a Büntetés-végrehajtási Szervezet érdekét is szolgálják.

A lecsökkent fogvatartotti létszám arra kell, hogy irányítsa figyelmünket, hogy a szervezet összesített telítettségének vizsgálatáról áttérjünk a részlegek telítettségének és az egységes leterheltségnek az elemzésére, hatékony kezelésére.

V. FOGALOMTÁR

Az alább felsorolt fogalmak nem pontos jogi definíciók, elsősorban a statisztikák megértését szolgálják. Céljuk, hogy komolyabb jogi előképzettség nélkül is értelmezhetővé váljanak a börtönstatisztikákban használt fogalmak.

SZERVEZETI ALAPFOGALMAK

Büntetés-végrehajtási Szervezet

A Büntetés-végrehajtási Szervezet végrehajtja a törvényileg meghatározott szabadság-elvonással járó szankciókat¹⁶, valamint a szabadultak utógondozásával, pártfogó felügyelettel kapcsolatos feladatokat. A Büntetés-végrehajtási Szervezet a Belügyminisztérium irányítása alatt álló, önálló, állami, fegyveres rendvédelmi szerv.

Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BvOP)

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága a Büntetés-végrehajtási Szervezet középírányító szerve, élén a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka áll. A BvOP ellátja a büntetés-végrehajtási szervek felügyeletét, ellenőrzését és szakmai irányítását.

Büntetés-végrehajtási intézet

A büntetés-végrehajtási intézet, köznyelvben „börtön”, a Büntetés-végrehajtási Szervezet egy olyan szervezeti egysége, melyben a szabadságvesztést ténylegesen végrehajtják. Az intézeteket funkciójuk szerint többféle módon lehet csoportosítani. Megkülönböztethető úgynevezett „előzetes” és „letöltő” intézet. Az „előzetes” vagy megyei intézetek elsődleges feladata a letartóztatás, míg a „letöltő” vagy országos intézeteké a bírói ítélet végrehajtása (az ítélet letöltése). Mindemelllett megkülönböztethetünk más, szakmailag speciális intézeteket, melyek női, fiatalkorú, vagy gyógykezelés alatt álló fogvatartottak elhelyezését szolgálják. Szakmai terminusban a büntetés-végrehajtási intézet (bv. intézet) használatos, a börtön ugyanis egy végrehajtási fokozat (lásd alább).

Büntetés-végrehajtás gazdasági társaságai

A büntetés-végrehajtási gazdasági társaság olyan 100% állami tulajdonú, kiemelkedő társadalmi és közbiztonsági érdeket szolgáló korlátolt felelősségű társaság, amelynek célja a fogvatartottak munkáltatása a rendelkezésre álló erőforrások hatékony kihasználásával, profitorientált módon holding szervezetbe tagozottan.

Fegyház, börtön, fogház

A szabadságvesztést a bíróság által meghatározott fokozatban kell végrehajtani, azaz fegyházban, börtönben vagy fogházban. A köznyelvben használt „börtön” kifejezés tehát nem egy intézet, hanem a büntetés végrehajtásának egy fokozata, amelyet a bírósági ítéletben határoznak meg. A fogház a legenyhébb, a fegyház a legszigorúbb végrehajtási fokozat. Az

¹⁶ Büntetések, intézkedések, büntetőeljárás kényszerintézkedések, büntetőjogi elzárás, szabálysértési elzárás.

egyes fokozatok szigorúsága megnyilvánul a fogvatartottak eltérő életrendjében, az egyén felett gyakorolt intézményi kontroll mértékében, a megszerezhető kedvezmények körében, stb. A büntetést lehetőleg az elítélt lakóhelyéhez legközelebb hajtják végre a Büntetés-végrehajtási Szervezet által kijelölt bv. intézetben.

FOGVATARTOTTI ALAPFOGALMAK

Fogvatartott

A büntetés-végrehajtási terminológiában a fogvatartott egy gyűjtőfogalom, mely a személyi szabadságában bármilyen okból vagy indokkal korlátozott, illetve attól megfosztott, bv. intézetben elhelyezett személyt jelent. A fogvatartott kategóriába a jogerős bírósági ítélettel rendelkező elítéltek, a letartóztatottak, a kényszergyógykezelték és az elzárást töltő személyek is beletartoznak.

Letartóztatott, I. fokú ítéletig

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló terhelt az első fokon eljáró bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig.

Letartóztatott, nem jogerősen elítélt

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló terhelt a bíróság ítéletének jogerőre emelkedéséig.

Elzárás

Az elzárás szabadságelvonással járó büntetési forma, melyet elsősorban az olyan esetekben alkalmaznak, amelyekben a büntetés célja rövid tartamú szabadságelvonással is elérhető. Szabálysértés, illetve bűncselekmény miatt is – a törvények által meghatározott esetekben – kiszabható büntetésfajta. Fajtái: büntetőjogi-, szabálysértési elzárás, rendbíróság helyébe lépő elzárás, melyeket az erre – a jogszabály rendelkezése alapján kijelölt – bv. intézetekben lehet végrehajtani.

Fiatalkorú letartóztatott, I. fokú ítéletig

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló – a bűncselekmény elkövetésekor a 18. életévét még be nem töltött – terhelt az első fokon eljáró bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig.

Fiatalkorú letartóztatott, nem jogerősen elítélt

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló – a bűncselekmény elkövetésekor a 18. életévét még be nem töltött – terhelt a bíróság ítéletének jogerőre emelkedéséig.

Reintegrációs őrizet

A szabadságvesztés és a felelős önálló életvezetés közötti kontraszt optimalizálását szolgálja, állami szervek által felügyelt, határozott időtartamú kontroll alkalmazásával. Keretében – a zsúfoltság enyhítése, a szabadságelvonás csökkentése és a reintegrációs célok elérése érdekében – a kisebb súlyú bűncselekmények elkövetőinek lehetősége nyílik arra, hogy bírói döntés alapján elektronikus nyomkövető alkalmazásával büntetésük utolsó legfeljebb 10 hónapját vagy – gondatlan bűncselekmény elkövetése esetén – 1 évet otthonukban tölthessék. Jogi jellegét tekintve atipikus házi őrizetet jelent.

Ideiglenes kényszergyógykezelés

Az ideiglenes kényszergyógykezelés a kóros elmeállapotú terhelt személyi szabadságának bírói elvonása a büntetőeljárás alatt (jogerős ítélet nélkül). Akkor van helye, ha a bíróság arra következtet, hogy a büntetőeljárás végén a terhelt kényszergyógykezelését kell majd elrendelni. A kóros elmeállapotú elkövető elkövetéskori beszámítási képességének hiánya esetén a bíróság a felelősség megállapítása nélkül intézkedésként kényszergyógykezelést rendel el személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény esetén, ha tartani kell attól, hogy az elkövető hasonló cselekményt fog elkövetni, feltéve, hogy büntethetősége esetén egyévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést kellene kiszabni. Az ideiglenes kényszergyógykezelést az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben kell végrehajtani.

Kényszergyógykezelés

Személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetőjének kényszergyógykezelését kell elrendelni, ha elmeműködésének kóros állapota miatt nem büntethető, és tartani kell attól, hogy hasonló cselekményt fog elkövetni, feltéve, hogy büntethetősége esetén egyévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést kellene kiszabni.

Büntetőjogi gyógyító jellegű kényszerintézkedésről beszélünk abban az esetben, ha a személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetője az elmeműködésének kóros állapota miatt nem büntethető. Elsődleges célja a gyógyítás.

Közérdekű munka átváltoztatása

A büntető- vagy szabálysértési eljárásban kiszabott közérdekű munka esetében, amennyiben az érintett személy a számára meghatározott munkát önhibájából nem végzi el, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni. A közérdekű munka tartamát órákban kell meghatározni, legkisebb mértéke negyvennyolc, legnagyobb mértéke háromszáztizenkettő óra. Átváltoztatása esetén 4 óra közérdekű munkának egy napi szabadságvesztés felel meg, melyet fogházban kell végrehajtani.

Pénzbüntetés átváltoztatása

Amennyiben az elítélt a pénzbüntetést nem fizeti meg, illetve részletfizetés engedélyezése esetén egyhavi részlet megfizetését elmulasztja, a pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni. A pénzbüntetés legkisebb mértéke harminc, legnagyobb mértéke ötszáznegyven napi tétel, egynapi tétel összegét legalább ezer, legfeljebb ötszázezer forintban kell meghatározni. A pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztést fogház fokozatban kell végrehajtani.

Visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő

Az az elítélt, akit korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, de szabadulása óta az újabb bűncselekmény elkövetéséig több mint három év telt el. Szintén ebbe a kategóriába tartozik a fogvatartott, ha korábbi vagy jelenlegi bűncselekménye, vagy mindkettő gondatlan elkövetés volt.

Különös visszaeső

Az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követett el.

Visszaeső

A szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.

Többszörös visszaeső

Az, akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.

Erőszakos többszörös visszaeső

Az erőszakos többszörös visszaeső olyan többszörös visszaeső, aki mindhárom alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követett el.